

Karta (sylabus) modułu/przedmiotu

.....Pedagogika.....

Studia I. Stopnia

Przedmiot: Pedagogika opiekuńcza	Kod przedmiotu:	
Przedmiot w języku angielskim: Pedagogics caring		
Grupy szczegółowych efektów kształcenia:		
Typ przedmiotu/modułu:	<u>obowiązkowy</u>	obieralny
Rok: II	Semestr: trzeci	
Rodzaje zajęć i liczba godzin:	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Wykład	30	
Ćwiczenia	30	
Liczba punktów ECTS:	4	

Cel przedmiotu	
C1	Przyswojenie podstaw teoretycznych pedagogiki opiekuńczej.
C2	Poznanie zasad funkcjonowania polskiego systemu opieki nad dzieckiem.
C3	Zapoznanie z kierunkami zmian w organizacji opieki nad dziećmi i młodzieżą w Polsce.

Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności i innych kompetencji	
1.	Znajomość podstaw z pedagogiki ogólnej, teorii wychowania i socjologii wychowania.
2.	Posługiwanie się terminologią pedagogiczną.

Efekty kształcenia	
W zakresie wiedzy:	
EKW1	Posługuje się terminologią z zakresu pedagogiki opiekuńczej.
EKW2	Wymienia nazwiska klasyków pedagogiki opiekuńczej, ocenia ich poglądy na temat opieki nad dzieckiem.
EKW3	Analizuje formy rodzinne i instytucjonalne pieczy nad dziećmi osieroconymi w polskim systemie opieki nad dzieckiem.
EKW4	Zna zasady funkcjonowania systemu opieki nad dzieckiem i kierowania dziećmi do poszczególnych form opieki.
W zakresie umiejętności:	
EKU1	Potrafi dokonać analizy informacji zawartych w diagnozie potrzeb opiekuńczych dziecka i wywiadzie środowiskowym dla ustalenia kierunków dalszych działań opiekuńczo-wychowawczych i socjalnych z dzieckiem i jego rodziną.
EKU2	Planuje indywidualne oddziaływania wobec dzieci zaniedbanych wychowawczo wykazujących deficyty rozwojowe.
EKU3	Posługuje się zasadami etyki w relacji opiekun-podopieczny.
W zakresie kompetencji społecznych:	
EKK1	Ma świadomość odpowiedzialności moralnej za losy podopiecznych.
EKK2	Planuje kierunki oddziaływań opiekuńczo-wychowawczych z zachowaniem zasad etyki zawodowej pracownika pomocy społecznej.
Macierz efektów kształcenia	

Efekt kształcenia	Odniesienie danego efektu kształcenia do efektów zdefiniowanych dla całego programu (PEK)	Stopień w jakim efekty kształcenia związane są z przedmiotem	Odniesienie danego efektu do efektów specjalnościowych	Stopień w jakim efekty kształcenia związane są z przedmiotem	Odniesienie danego efektu do efektów nauczycielskich	Stopień w jakim efekty kształcenia związane są z przedmiotem	Cele przedmiotu	Treści programowe	Metody i środki dydaktyczne	Sposoby oceniania
EKW1	K_W02	++	S_W01	+++			C1	W1,W4, W5, W6, W7, W8, W9, W11,ĆW1, ĆW2, ĆW3, ĆW5	M1,M2,M3, SD1, SD2,SD3	F1, P3
EKW2	K_W04	++	S_W02	++			C1, C2	W2, W3, W11, ĆW8,ĆW9	M1,M2,M3, SD1, SD2,SD3	F2, P3
EKW3	K_W07	+++	S_W04	+++			C2, C3	W3, W12, ĆW1, ĆW7	M1,M2,M3,SD1,SD2	F2
EKW4	K_W10	+++	S_W03	+++			C2,C3	W2, W10, W11,ĆW1, ĆW6,ĆW8,ĆW9	M1, M2,M3,,SD1, SD2,SD3	F2, F3
EKU1	K_U03	+++	S_U04	+++			C2	W4, W10, ĆW4, ĆW10	M1,M2,M3,SD1,SD2	P2, P3
EKU2	K_U09	+++	S_U04	+++			C2, C3	W2, W10, W15, ĆW4, ĆW5, ĆW11, ĆW12	M1,M2,M3,SD1,SD2	F3, P2
EKU3	K_U12	++	S_U06	+++			C2	W6, W8, W9,ĆW14, ĆW15	M1,M2,M3,SD1,SD2	P2, P3
EKK1	K_K05	++	S_K04	++			C2	W6, W7, W10, W12, ĆW13, ĆW14, ĆW15	M1,M2,M3,SD1,SD2	P2, P3
EKK2	K_K08	++	S_K04	++			C3	W2, W13, W14, W15, ĆW13, ĆW14, ĆW15	M1,M2,M3,SD1,SD2	P2, P3

Treści programowe przedmiotu		
Forma zajęć – wykłady		
	Treści programowe	Liczba godzin
W1	Obszar zainteresowań pedagogiki opiekuńczej. Podstawowa terminologia.	2
W2	Różne formy pomocy społecznej.	2
W3	Przegląd poglądów na opiekę klasyków pedagogiki opiekuńczej.	2
W4	Zakresy opieki (zwierzęca, ludzka, transcendentna).Opieka międzyludzka ze względu na podmiot, przedmiot i skalę zaspokojenia potrzeb podopiecznych.	2
W5	Kategorie opieki (specyfika opieki rodzinnej; opieka jako kategoria moralna, społeczna, prawna i wychowawcza.	2
W6	Struktura opieki wynikająca z ponadpodmiotowych potrzeb ludzkich.	2
W7	Funkcje i postawy opiekuńcze.	2
W8	Sytuacje i czynności opiekuńcze.	2
W9	Atmosfera opieki.	2
W10	Działalność opiekuńcza a praca socjalna w świetle reform polskiego systemu opieki nad dzieckiem.	2
W11	Zjawisko sieroctwa dzieci i młodzieży.	2
W12	Zastępcze formy opieki nad dzieckiem.	2
W13	Zadania działalności opiekuńczej a proces globalizacji .	2
W14	Kierunki przemian w polskim systemie opieki nad dzieckiem.	2
W15	Organizacja opieki w wybranych krajach Unii Europejskiej.	2
Suma godzin:		30

Forma zajęć – ćwiczenia		
	Treści programowe	Liczba godzin
ĆW1	Struktura i funkcje polskiego systemu opieki nad dzieckiem.	2
ĆW2	Opiekuńcze funkcje rodziny.	2
ĆW3	Zadania opiekuńcze szkoły i ich realizacja w praktyce.	2
ĆW4	Diagnostowanie potrzeb opiekuńczych dzieci i młodzieży.	2
ĆW5	Typy sieroctwa i jego skutki dla rozwoju dziecka.	2
ĆW6	Przyczyny umieszczania dzieci w zastępczych formach opieki.	2
ĆW7	Instytucjonalne i rodzinne formy opieki zastępczej nad dziećmi i młodzieżą w Polsce.	2
ĆW8	Dom dziecka jako środowisko opiekuńczo-wychowawcze.	2
ĆW9	Oddziaływania opiekuńczo-wychowawcze w placówkach dla młodzieży.	2
ĆW10	Przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia jako cel działań opiekuńczo-wychowawczych.	2
ĆW11	Profilaktyka zachowań problemowych dzieci i młodzieży.	2
ĆW12	Podstawy profesjonalnej psychoprofilaktyki w praktyce opiekuńczo-wychowawczej.	2
ĆW13	Rozwiązywanie problemów dzieci i młodzieży w systemie opieki nad dziećmi i młodzieżą w krajach Unii Europejskiej.	2
ĆW14	Nowe standardy w opiece nad dzieckiem w Polsce.	2
ĆW15	Innowacyjne rozwiązania w opiece nad dzieckiem w Polsce.	2
Suma godzin:		30

Metody i środki dydaktyczne	
M1	Wykład z prezentacją multimedialną
M2	Pokaz
M3	Analiza tekstów z dyskusją
SD1	Prezentacja multimedialna
SD2	Zestaw komputerowy
SD3	Film

Sposoby oceniania	
Ocenianie kształtujące	
F1	Znajomość terminologii z zakresu pedagogiki opiekuńczej.(test sprawdzający)
F2	Rozumienie zasad funkcjonowania systemu opieki nad dzieckiem.(test sprawdzający)
Ocenianie podsumowujące	
P1	Praca semestralna na temat: Wpływ procesu globalizacji w Europie na funkcjonowanie polskiego systemu opieki nad dzieckiem.
P2	Opracowanie indywidualnego planu pracy opiekuńczo-wychowawczej z dzieckiem osieroconym.
P3	Egzamin pisemny

Obciążenie pracą studenta	
Forma aktywności	Średnia liczba godzin na realizowanie aktywności
(Godziny kontaktowe z wykładowcą, realizowane w formie zajęć dydaktycznych – łączna liczba godzin w semestrze)	60
(Godziny kontaktowe z wykładowcą realizowane w formie np. konsultacji – łączna liczba godzin w semestrze)	2
(Przygotowanie się do laboratorium – łączna liczba godzin w semestrze)	
Przygotowanie do ćwiczeń. Studiowanie literatury.	18
Przygotowanie do testów i kolokwium.	10

Opracowanie indywidualnego planu pracy z dzieckiem.	10
Przygotowanie pracy semestralnej.	10
Przygotowanie do egzaminu.	10
Suma	120
Sumaryczna liczba punktów ECTS dla przedmiotu	4
Literatura podstawowa	
1.	D. Lalak, T. Pilch, red., Elementarne pojęcia pedagogiki społecznej i pracy socjalnej, Wyd. „Żak”, Warszawa 1999.
2.	E. Kantowicz, Opieka nad dzieckiem w Polsce i niektórych krajach Europy jako ogniwo systemu pomocy społecznej, w: Pedagogika opiekuńcza: przeszłość, teraźniejszość, przyszłość, Wyd. Harmonia, Gdańsk 2008.
3.	S. Kawula, Pedagogika opiekuńcza: przeszłość, teraźniejszość, przyszłość, Wyd. Harmonia, Gdańsk 2008.
4.	A. Kelm, Węzłowe problemy pedagogiki opiekuńczej, Wyd. „Żak”, Warszawa 2000.
5.	H. Bejger, Sytuacja rodzinno-prawna wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych, „Scientific Bulletin of Chełm. Section of Pedagogy, nr 1, PWSZ, Chełm 2011.
Literatura uzupełniająca	
1.	Z. Dąbrowski, <i>Pedagogika opiekuńcza w zarysie cz. I</i> Olsztyn 2000, cz. II, Olsztyn 2001
2.	Z. Dąbrowski, F. Kulpiński, <i>Pedagogika opiekuńcza. Historia teoria terminologia</i> . Olsztyn 2000
3.	G. Gajewska, <i>Pedagogika opiekuńcza i jej metodyka</i> , Zielona Góra 2004
6.	A. Kelm, <i>Węzłowe problemy pedagogiki opiekuńczej</i> . Warszawa 2000
7.	J. Maciaszkowa, <i>Opieka rodzinna nad dzieckiem i kompensacja jej niedostatków. Z teorii i praktyki pedagogiki opiekuńczej</i> , Warszawa 1991
8.	Z. W. Stelmazuk, <i>Zmiany w systemie opieki nad dziećmi i młodzieżą</i> , Katowice 2001

Formy oceny – szczegóły	
Na ocenę 2 (ndst.)	Nie wymienia i nie definiuje podstawowych pojęć z zakresu pedagogiki opiekuńczej. Nie wymienia twórców pedagogiki opiekuńczej, nie omawia ich poglądów na opiekę nad dzieckiem. Nie dokonuje analizy form rodzinnych i instytucjonalnych pieczy zastępczej nad dziećmi osieroconymi w polskim systemie opieki nad dzieckiem. Nie wymienia zasad funkcjonowania systemu opieki nad dzieckiem. Nie dokonuje analizy diagnozy potrzeb opiekuńczych dziecka i informacji z wywiadu środowiskowego dla ustalenia kierunków dalszych działań z dzieckiem i jego rodziną. Nie planuje indywidualnych oddziaływań wobec dzieci z deficytami rozwojowymi. Nie zna i nie posługuje się zasadami etyki w relacji opiekun-podopieczny. Nie ma świadomości odpowiedzialności moralnej opiekuna za losy podopiecznego. Nie stosuje zasad etyki zawodowej pracownika pomocy społecznej w planowaniu oddziaływań opiekuńczo-wychowawczych.
Na ocenę 3 (dst)	Wymienia i definiuje podstawowe pojęcia z zakresu pedagogiki opiekuńczej. Wymienia twórców pedagogiki opiekuńczej i pobieżnie omawia ich poglądy na opiekę nad dzieckiem. Wymienia formy rodzinne i instytucjonalne pieczy zastępczej nad dzieckiem. Zna zasady funkcjonowania systemu opieki nad dzieckiem. Wymienia formy diagnozowania potrzeb opiekuńczych dziecka z rodziny dysfunkcyjnej. Wymienia elementy indywidualnego planu oddziaływań wobec dzieci z deficytami rozwojowymi. Wymienia kilka zasad, którymi należy się kierować w postępowaniu z podopiecznymi. Zna uwarunkowania odpowiedzialności moralnej opiekuna za podopiecznego. Wymienia zasady etyki zawodowej pracownika pomocy społecznej.
Na ocenę 3+ (dst+)	Wymienia i definiuje podstawowe pojęcia z zakresu pedagogiki opiekuńczej oraz omawia formy pomagania przyjęte w systemie pomocy społecznej. Wymienia twórców pedagogiki opiekuńczej i krótko omawia ich poglądy na opiekę nad dzieckiem. Wymienia i pobieżnie omawia formy rodzinne i instytucjonalne pieczy zastępczej nad dziećmi osieroconymi w polskim systemie opieki nad dzieckiem. Zna i pobieżnie omawia zasady funkcjonowania systemu opieki nad dzieckiem. Wymienia formy diagnozowania potrzeb i omawia krótko informacje istotne dla kierunków dalszej pracy z dzieckiem i jego rodziną. Konstruuje ramy indywidualnego planu oddziaływań opiekuńczo-wychowawczych wobec dziecka z deficytami rozwojowymi. Wymienia i krótko omawia zasady etyki obowiązujące w relacjach opiekun-podopieczny. Zna i pobieżnie omawia uwarunkowania odpowiedzialności moralnej opiekuna

	za losy podopiecznego. Wymienia i krótko omawia zasady etyki zawodowej pracownika pomocy społecznej.
Na ocenę 4 (db)	Wymienia i ogólnie definiuje pojęcia z zakresu pedagogiki opiekuńczej (formy pomagania, zakresy i kategorie opieki). Wymienia twórców pedagogiki opiekuńczej i ogólnie omawia ich wkład w tworzenie odrębnej subdyscypliny jaką jest pedagogika opiekuńcza. Wymienia i ogólnie omawia formy rodzinne i instytucjonalne pieczy zastępczej nad dziećmi osieroconymi w polskim systemie opieki nad dzieckiem. Zna ogólnie, omawia i ocenia zasady funkcjonowania systemu opieki nad dzieckiem. Wymienia formy diagnozowania potrzeb opiekuńczych i wykorzystuje informacje o mocnych i słabych stronach funkcjonowania dziecka do ustalania kierunków dalszej pracy z dzieckiem jego rodziną. Opracowuje ogólny plan indywidualnych oddziaływań i ogólnie omawia zasady etyki obowiązujące w relacjach opiekun-podopieczny. Zna i ogólnie charakteryzuje uwarunkowania odpowiedzialności moralnej opiekuna za losy podopiecznego. Uwzględnia w planowaniu pracy opiekuńczo-wychowawczej ogólne zasady etyki zawodowej pracownika pomocy społecznej.
Na ocenę 4+ (db+)	Wymienia i ogólnie definiuje pojęcia z zakresu pedagogiki opiekuńczej (formy pomagania, zakresy, kategorie, funkcje opieki i postawy opiekuńcze). Wymienia twórców pedagogiki opiekuńczej, omawia ich poglądy na opiekę nad dzieckiem i dokonuje oceny ich wkładu w tworzenie pedagogiki opiekuńczej. Wymienia, ogólnie charakteryzuje i ocenia formy rodzinne i instytucjonalne pieczy zastępczej nad dziećmi osieroconymi funkcjonujące w polskim systemie opieki nad dzieckiem. Wymienia formy diagnozowania potrzeb opiekuńczych dziecka, charakteryzuje jego możliwości i deficyty rozwojowe oraz określa kierunki dalszej pracy z dzieckiem i jego rodziną. Opracowuje plan indywidualnych oddziaływań opiekuńczo-wychowawczych wobec dziecka osieroconego. Wymienia i ogólnie omawia zasady etyki w relacjach opiekun-podopieczny i ich wpływ na sytuację podopiecznego. Zna i ogólnie charakteryzuje uwarunkowania odpowiedzialności moralnej opiekuna oraz ocenia jej wpływ na losy podopiecznych. Stosuje zasady etyki zawodowej pracownika pomocy społecznej w planowaniu oddziaływań opiekuńczo-wychowawczych wobec osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
Na ocenę 5 (bdb)	Wymienia i wyczerpująco definiuje pojęcia z zakresu pedagogiki opiekuńczej (formy pomagania, zakresy i kategorie opieki, funkcje, postawy i czynności opiekuńcze, atmosferę i strukturę opieki). Wymienia twórców pedagogiki opiekuńczej i wyczerpująco omawia ich poglądy na opiekę nad dzieckiem oraz przedstawia własną ocenę ich wkładu w tworzenie pedagogiki opiekuńczej. Wymienia, wyczerpująco charakteryzuje i ocenia skuteczność rodzinnych i instytucjonalnych form pieczy zastępczej nad dziećmi osieroconymi, wyczerpująco omawia diagnozę potrzeb opiekuńczych dziecka z rodziny dysfunkcyjnej oraz deficyty rozwojowe i potencjalne możliwości dziecka w celu ustalenia kierunków dalszej pracy z dzieckiem i jego rodziną. Dokładnie opracowuje plan indywidualnych oddziaływań opiekuńczo-wychowawczych. Wymienia i wyczerpująco omawia zasady etyki obowiązujące w relacjach opiekun-podopieczny oraz ich skuteczność w pomocy społecznej. Wymienia i wyczerpująco charakteryzuje uwarunkowania odpowiedzialności moralnej opiekuna za losy podopiecznego i skuteczność tak rozumianej opieki.

Autor programu:	dr Halina Bejger
Adres e-mail:	hbejger @ wp. pl
Jednostka organizacyjna:	Instytut Matematyki i Informatyki ; Katedra Pedagogiki